

Svar på Elina Nykyris och 15 andra ledamöters motion om att utarbeta ett funktionsnedsättningspolitiskt program och att Vanda börjar bedöma funktionsnedsättningskonsekvenser

VD/12774/00.02.00.03/2021

RV/ML-L/JT/AP

Elina Nykyri och 15 andra ledamöter lämnade in följande fullmäktigemotion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Vanda ska börja använda sig av bedömning av funktionsnedsättningskonsekvenser. På samma sätt som kommunen bedömer och följer upp hur livet för barnfamiljer påverkas av kommunens beslut bör Vanda bedöma och följa upp vilka konsekvenser kommunens beslut har för vardagen hos personer med funktionsnedsättning och deras närstående.

Vanda, och i framtiden också Vandas och Kervos välfärdsområde, behöver ett funktionsnedsättningspolitiskt program som innehåller konkreta åtgärder. Det ska uppdateras i början av varje fullmäktigeperiod. Vanda stad har inte utarbetat något funktionsnedsättningspolitiskt program för denna fullmäktigeperiod, utan programmet är från år 2012. Det räcker inte att Vanda stad i korthet nämner funktionsnedsättning i sin välfärdsplan och sitt välfärdsprogram.

Genom det funktionsnedsättningspolitiska programmet stärker Vanda förverkligandet av lika rättigheter för personer med funktionsnedsättning och statuerar exempel för andra kommuner och de framtida välfärdsområdena. Programmet hjälper också Vandas och Kervos välfärdsområde att planera de tjänster som personer med funktionsnedsättning behöver. Trots att ansvaret för tjänsterna för personer med funktionsnedsättning överförs från kommunerna till välfärdsområdena försvinner inte personerna med funktionsnedsättning någonstans från kommunerna. Personer med funktionsnedsättning utnyttjar ju alla kommunala tjänster, inte bara social- och hälsovårdstjänster. Exempelvis: ett barn med funktionsnedsättning går i skolan eller på daghem.

I det funktionsnedsättningspolitiska programmet ska de problem som personer med funktionsnedsättning har med avseende på tjänster och stöd kartläggas. I programmet ska man också sammanställa sätt för att lösa problemen. Vanda har utrymme för förbättringar bland annat när det gäller tillgänglighet och tillgång, hänvisning till tjänster och rådgivning om tjänster, sysselsättnings- och dagverksamhet samt boende-, tolknings- och hjälpmedelstjänster och personlig assistans. Vanda ska producera lättläst information om tjänster och stöd och hur man ansöker om dem.

Vanda ska förbättra tillgängligheten och tillgången beträffande sin verksamhet och främja att personer med funktionsnedsättning har likvärdiga möjligheter till sysselsättning, deltagande och påverkan. Vanda ska garantera alla personer med funktionsnedsättning ett tillräckligt antal färdtjänstresor, timmar personlig assistans, hjälpmedel och andra tjänster och stöd som de behöver.

Staden ska skingra attityder och fördomar om funktionsnedsättningar och ingripa i diskriminering, trakasserier och ensamhet som personer med funktionsnedsättning ofta upplever. Man ska ingripa i att en kvinna eller en flicka med funktionsnedsättning bevisligen har 2–10 gånger större risk att råka ut för våld eller bli sexuellt utnyttjad jämfört med andra kvinnor och flickor.

Det är viktigt för Vanda att förstärka möjligheterna att påverka kommunens beslutsfattande för patientorganisationer och organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.

Representanter för rådet för personer med funktionsnedsättning bör beviljas närvaro- och yttranderätt vid kommunfullmäktiges, -styrelsens och -nämndernas sammanträden.

I utarbetandet och uppdateringen av det funktionsnedsättningspolitiska programmet ska alla berörda instanser tas med. Man ska höra bland annat det lokala rådet för personer med funktionsnedsättning och personal inom funktionsnedsättningsområdet, patientorganisationer och organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning, samt personer med funktionsnedsättning och deras närstående.

Personer med funktionsnedsättning är världens största minoritet. De är således inte någon liten grupp. Var tionde person som bor i Finland har en funktionsnedsättning. Det bor åtminstone 24 000 människor med funktionsnedsättning i Vanda. Om också närstående till personer med funktionsnedsättning beaktas berörs åtminstone 70 000 Vandabors vardag av funktionsnedsättningar. Vem som helst kan när som helst drabbas av en funktionsnedsättning. En person med funktionsnedsättning är en individ. Funktionsnedsättningen är bara en del av personen. En person med funktionsnedsättning är en aktiv aktör, inte ett objekt för vård eller omsorg.”

Stadsfullmäktige 13.12.2021 § 13

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Stadskulturens verksamhetsområde och verksamhetsområdet **för social- och hälsovård** konstaterar följande som sitt svar:

Att beakta personer med funktionsnedsättning är en viktig och beaktansvärd fråga som kräver att tjänsteinnehavare, förtroendevalda och olika nätverk samarbetar med varandra.

Vanda stads föregående funktionsnedsättningspolitiska program (Vandas handikappolitiska program) var i kraft åren 2012–2016, varefter programmet integrerades som en del av välfärdsprogrammet 2018–2022. Välfärden hos personer med funktionsnedsättning behandlas i programmet på ett mer allmänt plan. Huvudansvaret för stadens välfärdsprogram överfördes i början av år 2022 från verksamhetsområdet för social- och hälsovård till stadskulturens verksamhetsområde och utarbetandet av ett nytt välfärdsprogram har inletts.

Kommunen ska enligt lagen främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa (Grundlagen 19 §, Kommunallagen 1 §, Hälso- och sjukvårdslagen 12 §, Socialvårdslagen 7 §) och utgångspunkten i välfärdsarbetet är information om omvärlden och välfärden och att denna information utnyttjas i beslutsfattandet. Enligt lagen ska kommunen utöver ett välfärdsprogram göra upp lagstadgade välfärdsplaner för att stödja barn och unga (Barnskyddslagen 2 §) och den äldre befolkningen (lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre 5 §) och ett program för integrationsfrämjande (lagen om främjande av integration 32 §). Dessa planer godkänns av stadsfullmäktige i enlighet med ovan nämnda lagar. Som stöd för programarbetet har man grundat en ledningsgrupp med underlydande sakkunniggrupper enligt teman barn/unga/familjer, personer i arbetsför ålder, äldre personer och en koordineringsgrupp som behandlar övergripande

teman (t.ex. mångkulturell befolkning och befolkning med främmande språk som modersmål, och personer med funktionsnedsättning). Representanter från stadens alla verksamhetsområden och välfärdsområdet har utsetts till ledningsgruppen och arbetsgrupperna. Målsättningen med det nya välfärdsprogrammet är att bättre försöka svara på de olika befolkningsgruppernas behov. I välfärdsprogrammet inbegrips ett funktionsnedsättningspolitiskt program. Under arbetet med välfärdsprogrammet kommer man också att behandla bedömningen av funktionsnedsättningskonsekvenser.

För personer med funktionsnedsättning har en förändring skett på en riksomfattande nivå, efter att Finland år 2016 ratificerade FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som stärker en funktionsnedsatt persons subjektivitet som rättsinnehavare. Finland och därmed också kommunerna inklusive Vanda stad och det framtida välfärdsområdet Vanda-Kervo försöker främja att de i konventionen angivna kollektiva rättigheterna (t.ex. tillgänglighet) och subjektiva rättigheterna (t.ex. rimlig anpassning) tillgodoses. Som stöd för detta arbete har social- och hälsovårdsministeriet utarbetat ett nationellt handlingsprogram för åren 2020–2023 (Rätt till delaktighet och likabehandling: Nationellt handlingsprogram för FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2020–2023), där de nationella åtgärderna som ska vidtas utifrån artiklarna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning finns uppräknade. Med utgångspunkt i handlingsprogrammet har Vandas handikappråd lämnat in en begäran om utredning till stadens samtliga verksamhetsområden om hur de inom sitt eget verksamhetsområde kommer att främja implementeringen av FN:s konvention i Vanda med beaktande av innehållet i artiklarna, och på vilket sätt artiklarna berör verksamhetsområdet i fråga. Verksamhetsområdenas utredningar kommer att behandlas på handikapprådets möten i Vanda under hösten 2022 och efter begäran om utredningarna går man vidare till olika åtgärder utgående från verksamhetsområdenas svar. Genom att lämna in begäran om utredningar stöder man också samtidigt beredningen av välfärdsprogrammet på stadsnivå.

På stadsnivå har man också skapat en säkerhetsplan för staden 2022–2025 som godkändes på stadsstyrelsens möte 1.11.2021. Ett av säkerhetsplanens fyra prioriteringsområden är våld i nära relationer och våld mot kvinnor. Personer med funktionsnedsättning har definierats som en utsatt grupp.

I januari 2023 inleder Vandas och Kervos välfärdsområde sin verksamhet. Med tanke på verksamheten påverkar detta situationen för personer med funktionsnedsättning i hög grad, eftersom ansvaret för social- och hälsovårdens tjänster överförs till det nya välfärdsområdet.

Enligt uppgifter utvecklas rådgivningen för personer med funktionsnedsättning inom Vandas och Kervos välfärdsområde som en del av klienthandledningen och rådgivningens utvecklingsprojekt där man gör upp en genomförandeplan för välfärdsområdet och hänvisningen av klienter till olika tjänster från det första telefonsamtalet eller chattmeddelandet till att vården inleds. Detta arbete utförs bland annat genom att samordna grunderna för beviljande av tjänster och utveckla multiprofessionell konsultation tillsammans med andra aktörer. För att stödja rådgivningen och handledningen utvecklas också en elektronisk plattform som hjälper både klienten själv och de anställda att agera förutseende och hänvisa klienten till att ta del av lättare tjänster.

Syftet är att utveckla organiseringen av social- och hälsovårdens tjänster för personer med utvecklingsstörning i KEPA Uusimaa-projektet, vars mål är att säkerställa tjänsternas kontinuitet och tillgänglighet, tjänster i rätt tid och lika tjänster. I projektet ser man till att klienterna hålls delaktiga på många olika sätt och samarbetar med välfärdsområdena, samkommuner, intressegrupper och klienterna. Ur servicehelhetens perspektiv är målet att hitta lättillgängliga tjänster för hela

välståndsområdet, inklusive arbets- och dagverksamhet och boendeservice. Arbets- och dagverksamheten för personer med funktionsnedsättning genomförs också virtuellt, och utifrån den respons som fått har erfarenheterna varit mycket positiva.

Vanda stads förnyade webbsidor publicerades i mars 2022 och webbplatsen vidareutvecklas tillsammans med användarna. Inom arbetet med att utveckla både stadens och det framtida välståndsområdets webbsidor är det viktigt att se till att det finns tillgänglig och lättläst information om service för personer med funktionsnedsättning.

En servicekultur som stärker klientens delaktighet möjliggörs genom att utnyttja verksamhetssätt som stöder delaktigheten inom planeringen och utvecklingen av servicen. För att öka klienternas delaktighet har man inom äldre- och handikappservicen i Vanda gjort förberedelser inför inrättandet av ett råd för klienter med funktionsnedsättning.

För personer som inte självständigt kan använda kollektiva trafikmedel på grund av sjukdom, handikapp eller någon annan motsvarande orsak som försämrar funktionsförmågan, och som behöver service för att kunna uträtta ärenden eller på grund av andra behov som hör till det dagliga livet, ordnas service som stöder rörligheten. Stöd för rörligheten kan ordnas i form av handledning och handledd träning i att använda kollektiva trafikmedel, ledsagarservice, grupptransport och ersättning för rimliga kostnader som orsakas av transport med taxi, färdtjänsttaxi eller annat motsvarande fordon. Inom välståndsområdet kommer man också att erbjuda service som stöder rörligheten i enlighet med reformen av lagen om service och stöd på grund av handikapp. Likvärdiga möjligheter att delta och kommunicera är viktigt att garantera också inom välståndsområdet, bland annat med hjälp av tolknings- och hjälpmedelstjänster.

Olika former av personlig assistans kommer att förverkligas inom välståndsområdet med beaktande av de förändringar som lagreformen medför. Ett förslag till en ny lag om service och stöd på grund av handikapp har varit ute på remiss under våren 2022. Syftet är att ge regeringens proposition till riksdagen under hösten 2022. Lagen skulle träda i kraft 1.1.2023 då organiseringsansvaret för social- och hälsovårdstjänsterna överförs från kommunerna till välståndsområdena.

I beredningen av det funktionsnedsättningspolitiska programmet tar man i beaktande tjänsternas övergång till välståndsområdena, kontaktytorna mellan staden och välståndsområdet och de verkningar som reformen av lagen om service och stöd på grund av handikapp medför.

Stadsstyrelsen 20.6.2022 § 6

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Elina Nykyri och de 15 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och att
- b) föreslå att stadsfullmäktige antecknar stadsstyrelsens svar för kännedom.

Behandling:

Det antecknades att stadsdirektören ändrade sitt förslag så att den nästsista meningen i motionssvarets tredje stycke lyder enligt *följande*:

"Under arbetet med välfärdsprogrammet kommer man också att behandla frågan om ett funktionsnedsättningspolitiskt program ska inbegripas i välfärdsprogrammet. I välfärdsprogrammet inbegrips ett funktionsnedsättningspolitiskt program."

Vidare antecknades att stadsdirektören kompletterade sitt förslag så att *följande text* lades till i slutet av motionssvaret:

"I beredningen av det funktionsnedsättningspolitiska programmet tar man i beaktande tjänsternas övergång till välfärdsområdena, kontaktytorna mellan staden och välfärdsområdet och de verkningar som reformen av lagen om service och stöd på grund av handikapp medför."

Beslut:

Det kompletterade förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 22.8.2022 § 7

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

– motion undertecknad av Elina Nykyri och 15 andra ledamöter om att utarbeta ett funktionsnedsättningspolitiskt program och att Vanda börjar bedöma funktionsnedsättningskonsekvenser

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Minna Lahnalampi-Lahtinen, direktör för äldre- och handikappservicen, tfn 050 312 1815
stadskulturens verksamhetsområde / Gemensamma tjänster, Kalle-Pekka Hietala, koordinator, tfn 040 141 8164

E-postadresserna har formen fornamn.efternamn(at)vantaa.fi